

SAŽETAK PRESUDE

R. B. PROTIV MAĐARSKE OD 12. TRAVNJA 2016. GODINE ZAHTJEV BR. 64602/12

*Mađarske vlasti nisu na odgovarajući način istražile prijetnje i
uvrede tijekom prosvjeda protiv romske manjine*

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva mađarska je državljanka, pripadnica romske manjine. U ožujku 2011. godine, politička stranka desnog bloka organizirala je demonstracije u jednom naselju u Mađarskoj. Tijekom demonstracija, dvije skupine desnog političkog opredijeljena su zajedno s jednom nevladinom udrugom organizirale marš u romskoj četvrti naselja. Marš je trajao nekoliko dana, a u naselju je bio veliki broj pripadnika redarstvenih snaga. U jednom trenutku, četiri muškarca prolazila su pored podnositeljčine kuće te su povikala: „Ulazite unutra prokleti prljavi cigani“. Podnositeljica je u tom trenutku zajedno sa svojom kćeri i nekoliko poznanika bila u dvorištu. Jedan od muškaraca je podnositeljici i njezinim poznanicima zaprijetio da će u romskoj četvrti izgraditi kuću „od njihove krvi“ te je zakoračio prema podnositeljčinoj ogradi mašući sjekirom u njezinom smjeru.

Podnositeljica je policiji podnijela kaznenu prijavu protiv nepoznatih počinitelja zbog kaznenih djela nasilja protiv pripadnika etničke manjine, uznemiravanja te pokušaja nanošenja teške tjelesne ozljede. Policija je u odnosu na kazneno djelo nasilničkog uznemiravanja pokrenula istragu koja je naknadno spojena s kaznenim postupkom koji je predsjednik lokalne zajednice Roma pokrenuo radi kaznenog djela uznemiravanja. U srpnju 2011. godine, kazneni postupak je obustavljen radi toga što je kazneno djelo uznemiravanja kažnjivo jedino ako je usmjereno prema jasno određenoj osobi, te jer se kaznena odgovornost ne može utvrditi u slučajevima općeg uznemiravanja.

Policija je pokrenula i prekršajni postupak radi remećenja javnog reda i mira tijekom kojeg su ispitani svjedoci koji su identificirali nekoliko sudionika predmetnog događaja, a podnositeljica je identificirala osobu koja joj je prijetila. U listopadu 2011. godine, državno tužiteljstvo je na temelju podnositeljčine prijave pokrenulo zasebnu istragu u odnosu na kazneno djelo uznemiravanja. Podnositeljica je naknadno zatražila proširenje istrage i na kazneno djelo nasilja protiv pripadnika etničke manjine. Državno tužiteljstvo odbilo je podnositeljčin zahtjev jer prilikom predmetnog događaja nije došlo do uporabe sile. Istraga je naknadno prekinuta jer niti jedan iskaz svjedoka nije potvrdio podnositeljčin navod o uznemiravanju. Podnositeljica je potom podnijela privatnu tužbu koju je kasnije povukla zbog straha od odmazde.

PRIGOVORI

Pozivajući se na čl. 3. Konvencije zasebno i zajedno s čl. 14. Konvencije, podnositeljica je prigovarala da mađarske vlasti nisu provele učinkovitu istragu u pogledu prijetnji i verbalnog zlostavljanja kojemu je bila izložena. Istaknula je i povredu čl. 8. Konvencije zbog toga što mađarske vlasti protiv sudionika marša nisu primijenile odredbe mjerodavnog (kaznenog) prava ne bi li ju zaštitile od uznemiravanja te zbog toga što nisu provele istragu o verbalnom zlostavljanju.

OCJENA SUDA

U odnosu na čl. 8. Konvencije

Sud je istaknuo da je „privatni život“ iz čl. 8. Konvencije, širok pojam te da između ostalog obuhvaća i etnički identitet pojedinca. Posebice, bilo kakvo negativno poimanje etničke grupe koje prelazi razinu prihvatljivosti, može utjecati na osjećaj samopoštovanja pripadnika grupe te se u tom smislu može negativno odraziti na njihov privatni život. Isto tako, Sud je istaknuo da to što određeno postupanje nije doseglo dovoljnu razinu ozbiljnosti da potpadne pod opseg čl. 3. Konvencije ne znači da ne može uzrokovati povredu čl. 8. Konvencije ukoliko je utjecaj na podnositeljev psihički i morali integritet dovoljno štetan. U podnositeljičinom slučaju, do zlostavljanja tijekom marša protiv romske manjine došlo je zbog njezinog etničkog podrijetla. Takvo postupanje je zasigurno utjecalo na podnositeljičin privatni život u smislu čl. 8. Konvencije.

Kod rasno motiviranih djela, domaće vlasti obvezne su ispitati motiv te je li djelo počinjeno iz mržnje ili predrasude zbog pripadnosti etničkoj manjini. Isto tako, Sud je naglasio da su domaće vlasti dužne predvidjeti odgovarajuće mjere u okviru kaznenopravnog mehanizma zaštite ljudskih prava.

Podnositeljica je unutar 24 sata od predmetnog događaja podnijela kaznenu prijavu. Istaknula da je bila žrtva rasno motiviranog napada koji predstavlja nasilje protiv pripadnika etničke manjine te uznemiravanje. Policija je istragu povodom njezine kaznene prijave spojila s istragom koja se provodila u odnosu na isti događaj. Međutim, istraga je naknadno obustavljena. Šest mjeseci kasnije, pokrenuta je zasebna istraga u pogledu podnositeljičinih navoda o rasno motiviranom napadu i uznemiravanju. Usprkos tome, policija je naknadno istragu provela isključivo u odnosu na uznemiravanje.

Podnositeljica je potom zatražila proširenje istrage i na kazneno djelo nasilja protiv pripadnika etničke manjina. Dala je detaljan opis događaja te naglasila kako rasni motiv napada nije bio ispitan. Međutim, njezini prigovori bili su bezuspješni jer je državno tužiteljstvo odbilo njezin zahtjev uz obrazloženje da uporaba sile – element navedenog kaznenog djela, nije utvrđen.

Sud je naglasio da su domaće vlasti bile dužne ispitati je li napad na podnositeljicu bio rasno motiviran budući da se zbio tijekom marša protiv romske manjine. Mađarsko mjerodavno kazneno zakonodavstvo, posebice odredbe koje reguliraju kaznena djela nasilja i poticanje nasilja protiv pripadnika etničke manjine predstavljaju odgovarajuću pravnu podlogu za pokretanje kaznene istrage o rasno motiviranim djelima. Međutim, u podnositeljičinom slučaju je utvrđeno da nije došlo do uporabe sile pa se stoga ne može raditi o kaznenom djelu nasilja protiv pripadnika etničke manjine. Stoga, istraga u tom kontekstu nije provedena. Sud je nadalje primijetio da odredbe kaznenog zakona o uznemiravanju u odnosu na koje je istraga provedena, ne sadrže elemente koji obuhvaćaju rasističke motive za uznemiravanje.

Zaključno, domaće vlasti nisu pravilno primijenile odredbe kaznenog zakonodavstva. To je uzrokovalo neučinkovitu istragu glede podnositeljičinih navoda o rasno motiviranom napadu. Sukladno tome, Sud je utvrdio povredu prava na privatni život iz čl. 8. Konvencije.

U odnosu na čl. 3. i čl. 14. Konvencije

Europski sud je odbacio kao nedopuštene podnositeljičine prigovore glede čl. 3. Konvencije, zasebno i zajedno s čl. 14. Konvencije. Naime, iako su pripadnici skupine ekstremne desnice nekoliko dana boravili u romskoj četvrti naselja, bili su pod kontinuiranim nadzorom policije.

Između njih i pripadnika romske manjine nije došlo do fizičkih sukoba. Izjave i radnje jednog od prosvjednika počinjene su u okviru predmetnog marša te su bile diskriminatorne prirode. Usprkos tome, nisu ostvarile onaj stupanj ozbiljnosti koji bi prouzročio strah, tjeskobu ili osjećaj manje vrijednosti da bi podnositeljičini prigovori potpali pod opseg čl. 3. Konvencije.

PRAVIČNA NAKNADA

4.000,00 EUR – na ime nakade nematerijalne štete

3.717,00 EUR – na ime troškova postupka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.